

Éjjeli menedékhely

Egy razzia csodálatos fényt vetett Budapest titokzatos életére. Huszonöt-harminc embert találtak egy szennyes csatornában. Egytől-egyig degeneráltak, sápadtak, rongyosak. Arcukon az éhség vézna-sága, el nem mondott szenvedések, tompult fájdalmak redői. Szemükben az állatok félelme. Egy adattal több arra vonatkozólag, hogy Budapest, mint Berlin és London, világváros már. A világvárosoknak nemcsak fényes hangversenyterme van, de éjjeli menedékhelye és csatornaemberei is. A XX. század új trogloditákat teremtett. Nyiszlett, szomorú állapotembereket, akik az új kultúra terhe alatt elcsenevészednek és visszafejlődnek az ősi állapotokba. A budapesti csatornaemberek között egész új társadalmi élet fejlődött ki a homály és a trágya gőzös piszkában, új szokások, új erkölcsök, új szófordulatok és egészen új arcok. Csecsemők születtek. Ártatlan gyerekszemek pillantották meg itt először a csatorna beteges napfényét. Betegek szívták magukba évekig a nyomor és a páriasors keserű filozófiáját. Ezek a fásult, közönyös, züllött emberek erről természetesen nem tudnak beszélni. Csak fantáziánk rajzolhatja ki híven, rikító kontúrokkal az ő fekete csendéletüket. Fönn a dübörgő kocsit s a villanyfényben fürdő aszfalt. Lenn csendes nyivákolás, mamlasz tevés-vevés, álmos, buta, céltalan elernyedés. A csecsemő az anyjához szorul, ha megremeg feje fölött a kőút. Azt hiszi talán, hogy az ég mennydörög, s a világ vége közeledik. Pedig mindössze csak egy eszeveszett automobil száguldoz tovább, amelyen frakkos urak és parfümös hölgyek sietnek egy jótékony célú hangversenyre.

(*Élet*, 1909. február 14. – *Á*, 341. old.)